

Luft- waffe fastholdt historien

■ I 1944 gennemfotograferede det tyske Luftwaffe Danmark fra luften. Nu kan du se hele Odense anno '44 på nettet

Odense: Der var ingen Thomas B. Thriges Gade til havnens kun to havnebassiner, intet Vollsmose, intet Rosengårdcenter. Og ingen ringveje. For faktisk var Odense omkranset af så mange små landsbyer, at der ikke rigtig var noget at lave en ringvej rundt om, før man i løbet af 60'erne og 70'erne for alvor byggede villakvarterer på samleband og fik de små byer til at smelte sammen til den storby, vi kender i dag.

Og nu har alle fynboer og andre nysgerrige for den sags skyld fået mulighed for at klikke sig ind og zoome ud og ind på en samling helt unikke Luftwaffe luftfotos fra 2. Verdenskrig.

Først med hele Danmark

For da det tyske luftvåben gennemfotograferede landet i 1944 var det første gang, at hele landet blev fotograferet fra luften. Geodætisk Institut i Danmark havde ellers forsøgt sig allerede fra 1921, men man nåede kun 40 procent af landet, inden krigen brød ud.

Så det er på alle måder en unik samling, der nu kan findes på nettet - ikke mindst fordi det er første gang, hele Danmark blev gennemfotograferet, tilmed i høj kvalitet.

Både krigen og efterkrigstiden splittede de mange tusind billeder op i atomer, så det endnu kun er lykkedes at

sætte 75 procent af Danmark sammen igen via de gamle arkiver fra Geodætisk Institut og fra et heldigt arkivfund på et engelsk universitet efter krigen.

På Fyn er det kun området mellem Højby, Årslev og mod øst til Ferritslev, der ikke er fundet endnu.

Kort fortæller historie

Og selv om det i en tid, hvor man på flere netsider, kan zoome ud og ind på sin by som man har lyst, kan virke noget gammeldags, så kan kortene fortælle deres helt egen historie.

- Nogen synes måske, de er spændende, fordi det er Luftwaffe, der har optaget dem. Men set fra et historiemæssigt synspunkt er kortene interessante, fordi de er meget præcise og giver et unikt øjebliksbillede af, hvordan landet lå i 1944, siger Stadsarkivar på Stadsarkivet i Odense, Jørgen Thomsen.

Thomsen har brugt fotoarkivet til nærmere at indkredse en alder på et område ved at kigge efter detaljer i kortene.

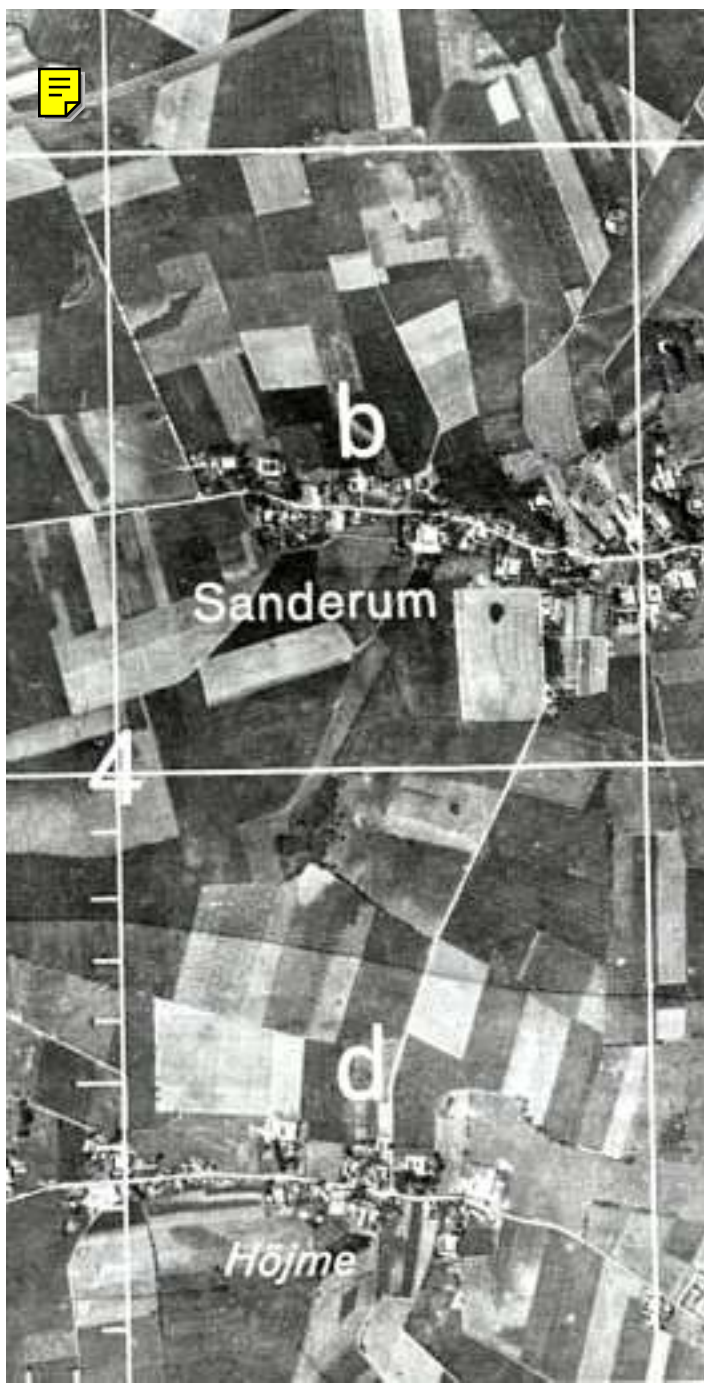
De helt små detaljer skal man dog lede længe efter. Alle fotos blev optaget som såkaldte lodfotos. Det vil sige fotos, der blev taget med et lodret rettet kamera, der skulle tage billeder til brug for et fotografisk kort.

Fotos klar til krig

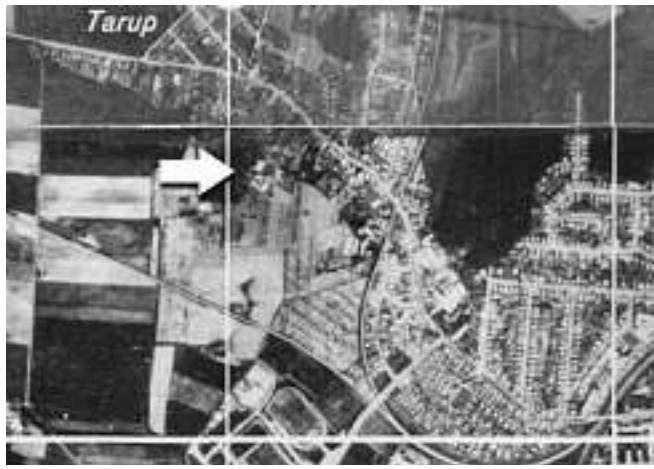
Og selv om man skulle mene at Luftwaffe i sommeren og efteråret 1944 burde have travlt med meget andet at lave end at fotograferer de besatte lande efter den allierede invasion i Normandiet i Nordfrankrig, så var der ikke desto mindre en mening med galskaben.

For skulle det komme til kampe i Danmark, ville de mange luftfotos give den tyske hær mulighed for at udpege mål ned til en nøjagtighed på næsten 100 meter

En mulighed der blev flittigt brugt på andre fronter.

Odense Staalskibsværft tæt på Skibhusene var en af byens store arbejdspladser og særdeles vigtig for tyskerne, der fik repareret skibe på værftet.

Gestapos hovedkvarter på Husmandsskolen i Tarup ligger stadig ved den indsatte pil på billedet i 1944 lige syd for Rugårdvej. Skolen blev bombet den 17. april 1945 af Royal Air Force.

Af Erik Thomsen
Foto: Luftwaffe/Det Kongelige Bibliotek
ert@fjens.dk

Gå selv i luften

Hvis du vil se flere luftfotos er der masser af muligheder:

Luftwaffe 44: Alle tilgængelige fotos taget i Danmark på <http://lw1944.flyfotoarkivet.dk>.

De allieredes fotos: Se d-dagen i Normandiet og koncentrationslejrene på <http://aerial.rahms.gov.uk>.

Historisk Atlas: Både luftfotos og gamle kort over Fyn på <http://historiskatlas.dk/>

Det Kongelige Bibliotek: Find fotos på <http://www.kb.dk>

Travbanen lå uden for byen, og man skulle over markerne for at komme til landsbyer som Sanderum og Højme fra Dalum i 1944. De hvide felter på kortene var til militært brug, hvis tyskerne i tilfælde af invasion skulle udpege mål.

Europa blev fotograferet på kryds og tværs

■ Allerede før krigen fotograferede hemmelige spionfly militære mål i blandt andet Danmark

Odense: Da tyske piloter i 1944 systematisk overfløj de besatte lande i Europa, herunder Danmark, var det langt fra første gang, kameraerne kikkede lystigt.

Faktisk var både de allierede med Storbritannien i spidsen og Nazityskland allerede aktive i luften længe før Anden Verdenskrig begyndte.

Under dække af at ville undersøge muligheden for at starte nye civile flyruter, fløj både briter og tyskere Europa tyndt og fotograferede udvalgte militære mål med kameraerne godt skjult i de civile fly.

Og ikke mindst for Nazityskland var arbejdet vigtigt i forhold til angrebene på Danmark og Norge samt Blitzkrigen mod vest.

Og luftfotos fik i det hele taget en stadig større betydning under, men også efter krigen.

Lejre fotograferet

I en række nyåbnede arkiver med allierede flyfotos, kan man for eksempel se, hvordan store koncentrationslejre som Auschwitz-Birkenau var under krigen.

På en stribe af de allieredes fotos kan man ligefrem se røgen stige til vejrs fra lejrene. Noget der siden også tjente

som dokumentation i krigsforbryderprocessen efter krigen.

Og selv om krigen sluttede, blev der stadig taget fotos fra luften.

Allerede i 1945 gennemfotograferede de allierede Danmark igen i en skala 1:40.000 mod tyskernes 1:25.000.

Fotograferet igen i 1954

Og igen i 1954 gennemførte det amerikanske luftvåben en systematisk fotografering af Danmark i skalaen 1:10.000

Billedet fra Hansa Luftbild i Berlin, optaget i 1940, viser, hvordan folkene til højre samler enkeltbillederne til fotokort. Hansa Luftbild blev siden en del af flyselskabet Lufthansa.

- det mest præcise af dem alle.

De tre fotoarkiver regnes i dag for at være de bedste historiske luftfotokilder i landet i forhold til at se, hvordan landet lå i efterkrigstiden.

Og selv om man med de tre arkiver har fået dækket landet næsten af, så kan der dukke flere fotos op.

En fjerdedel af alle de fotos tyskerne tog, er for eksempel vis ikke fundet endnu.

En del gemmer sig formentlig stadig i lukkede allierede arkiver, mens en del formentlig også er gået tabt under eller efter krigen.

Efter krigen blev millioner af negativer destrueret for at udvinde sølv af negativerne.

Af Erik Thomsen
ert@fyens.dk